

Vaksinering bryter ikke fasten under ramadan

DEBATT

SHERAZ YAQUB

E-post: sheraz.yaqub@ous-hf.no

Sheraz Yaqub er dr.med., F.E.B.S (Fellow of the European Board of Surgery) og overlege ved Seksjon for lever- og pankreaskirurgi, Oslo universitetssykehus og førsteamanuensis ved Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

MOHAMMAD USMAN RANA

Mohammad Usman Rana er lege i spesialisering ved Øre-nese-halsavdelingen, Oslo universitetssykehus.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Muslimenes hellige måned, ramadan, starter 13. april i år og vil vare i en måned. Vaksinering bryter ikke fasten. Derimot er covid-19-vaksinen viktig for å bekjempe pandemien og for å unngå et potensielt alvorlig sykdomsforløp for den enkelte.

Det er ett år siden vi skrev et innlegg i Tidsskriftet om ramadan under covid-19-pandemien (1). Det foreligger nå fire godkjente vaksiner mot sykdommen. Enkelte studier har vist at det er grupper av etniske minoriteter som er usikre på om de skal vaksinere seg (2-4).

Det er ca. 200 000 muslimer bosatt i Norge. I ramadanmåneden er alle friske, voksne muslimer pålagt å faste fra daggry til solnedgang. Barn, skrøpelige, gravide, ammende, reisende og de med alvorlige sykdommer av akutt eller kronisk karakter kan få fritak fra å faste. Covid-19-pandemien førte til at de sosiale samlingene med felles iftar (fastebrytningsmåltid) og bønn ble erstattet med samling i husholdningen og digital bønn. Dette vil også være høyst gjeldende under ramadan i år.

Under fasten skal muslimer avstå fra næringsinntak mens solen er oppe. Det har imidlertid fremkommet en usikkerhet om vaksinering vil bryte fasten. Det er få studier der man har undersøkt muslimers synspunkter på vaksinering under ramadan. Under ebolaepidemien i Vest-Afrika viste en studie at 80 % av muslimske ledere var positive til vaksinering under ramadan, mens bare 40 % av den muslimske befolkningen var positive til vaksinering mens de fastet (5).

Til helsepersonell: Covid-19-vaksinering bryter ikke fasten

Flere religiøse ledere og moskeer i Norge har informert om viktigheten av å følge smittevernregler og at alle som får tilbud om covid-19-vaksinen, skal ta denne for å få bukt med pandemien og beskytte den enkeltes helse. De har også understreket at vaksinen ikke

fører til at fasten brytes (6). Det er konsensus blant islamske teologer om at vaksiner ikke nullstiller fasten, og sentrale islamske teologer beskriver covid-19-vaksine som et tiltak med religiøs verdi, da den har stor samfunnsnytte (7).

Mange studier antyder at etniske minoriteter fra Sør-Asia og Afrika har et alvorligere forløp av covid-19 (8, 9). Smittetallene og andel innlagte pasienter med covid-19 blant minoritetsbefolkningen i Norge har også vært bekymringsfullt høye (10, 11). Det er derfor vesentlig at informasjon om viktigheten av vaksiner når frem til denne folkegruppen, og at fastleger og annet helsepersonell med ansvar for vaksiner aktivt informerer om at vaksinen ikke bryter fasten, dersom det skulle være tvil om det.

Vi vil med dette ønske norske muslimer en god og trygg ramadan og oppfordre alle til å følge til enhver tid gjeldende smittevernregler der de bor. Tenk på reduksjon i smittespredning som en god dyd. Til helsepersonell: Covid-19-vaksinering bryter ikke fasten.

LITTERATUR:

1. Yaqub S, Rana MU, Aukrust P. Ramadan under covid-19-pandemien. *Tidsskr Nor Legeforen* 2020; 140. doi: 10.4045/tidsskr.20.0390. [PubMed][CrossRef]
2. Ali SN, Hanif W, Patel K et al. Ramadan and COVID-19 vaccine hesitancy-a call for action. *Lancet* 2021; 397: S0140-6736(21)00779-0. [PubMed][CrossRef]
3. Razai MS, Osama T, McKechnie DGJ et al. Covid-19 vaccine hesitancy among ethnic minority groups. *BMJ* 2021; 372: n513. [PubMed][CrossRef]
4. Robertson E, Reeve KS, Niedzwiedz CL et al. Predictors of COVID-19 vaccine hesitancy in the UK household longitudinal study. *Brain Behav Immun* 2021; 92: S0889-1591(21)00110-0. [PubMed][CrossRef]
5. Peiffer-Smadja N, Ouedraogo R, D'Ortenzio E et al. Vaccination and blood sampling acceptability during Ramadan fasting month: A cross-sectional study in Conakry, Guinea. *Vaccine* 2017; 35: 2569-74. [PubMed][CrossRef]
6. Myrseth MN, Acharki F, Syed R. Oppfordrer fastende muslimer til å vaksinere seg. *NRK* 10.4.2021. <https://www.nrk.no/osloogviken/oppfordrer-fastende-muslimer-til-a-vaksinere-seg-1.15450239> Lest 12.4.2021.
7. Tekingunduz A. Will a Covid-19 vaccine jab break your Ramadan fast? *TRT World* 7.4.2021. <https://www.trtworld.com/magazine/will-a-covid-19-vaccine-jab-break-your-ramadan-fast-45656> Lest 12.4.2021.
8. Pan D, Sze S, Minhas JS et al. The impact of ethnicity on clinical outcomes in COVID-19: A systematic review. *EClinicalMedicine* 2020; 23: 100404. [PubMed][CrossRef]
9. Patel P, Hiam L, Sowemimo A et al. Ethnicity and covid-19. *BMJ* 2020; 369: m2282. [PubMed][CrossRef]
10. Indseth T, Grøslund M, Arnesen T et al. COVID-19 among immigrants in Norway, notified infections, related hospitalizations and associated mortality: A register-based study. *Scand J Public Health* 2021; 49: 48-56. [PubMed][CrossRef]
11. Indseth T, Godøy A, Kjøllesdal M et al. Covid-19 etter fødeland fra mars 2020 til februar 2021. Oslo: Folkehelseinstituttet, 2021. <https://www.fhi.no/publ/2021/covid-19-etter-fodeland-fra-mars-2020-til-februar-2021/> Lest 12.4.2021.

Publisert: 13. april 2021. *Tidsskr Nor Legeforen*. DOI: 10.4045/tidsskr.21.0302

Mottatt 12.4.2021, godkjent 12.4.2021.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no